

PROJECT EOS

New paths to independence of people with intellectual disability

Model organizacji mieszkania treningowego

Bilateralne przedsięwzięcie pomiędzy partnerami z Polski i Islandii

PROJEKT EOS

IO1 - Organizacja przestrzeni kształcenia

Spis treści

ET.2 - DEFINIOWANIE GŁÓWNYCH PROBLEMÓW.....	3
ET.3 - TWORZENIE PROTOTYPÓW	6
I. OPIS PLACÓWKI.....	6
II. PROPOZYCJA MODELU ORGANIZACJI MIESZKANIA TRENINGOWEGO	10
ET.4 - TESTOWANIE ROZWIĄZAŃ - PLAN/HARMONOGRAM PRAC.....	22
ET.5 - EWALUACJA DZIAŁAŃ - PLAN I NARZĘDZIA EWALUACJI.....	23

PROJEKT EOS

IO1 - Organizacja przestrzeni kształcenia

ET.2 - Definiowanie głównych problemów

I. Zidentyfikowane węzłowe wyzwania dla organizacji przestrzeni kształcenia uczniów do samodzielnego życia.

1. Przestrzeń szkoły specjalnej w dalszym ciągu w głównej mierze organizowana jest w oparciu o biomedyczne paradygmaty niepełnosprawności koncentrując się na działaniach korekcyjno-kompensacyjnych których celem jest niwelowanie zaburzeń i dysfunkcji rozwojowych.
2. Choć szkoły specjalne w swoim założeniu są dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami i spełniają warunki dostępności (architektonicznej, informacyjnej itp.), to w niewielkim stopniu tworzy się przestrzenie, których integralnym zadaniem jest wspieranie samodzielnego funkcjonowania uczniów.
3. Rozwijanie samodzielności
4. W niewielu szkołach funkcjonują mieszkania treningowe, a jeśli są często pełnią zróżnicowane funkcje dydaktyczne nie zawsze wprost związane z budowaniem kompetencji do samodzielnego życia np. prowadzenie zajęć rewalidacyjnych.
5. Organizację pracy szkoły regulują ramowe plany pracy dla poszczególnych typów szkół, które nie dają dostatecznej elastyczności dla efektywnego realizowania programów edukacyjnych w mieszkaniach treningowych. Dedykowane zajęcia w mieszkaniu treningowym odbywają się często w ramach zajęć dodatkowych, projektów edukacyjnych. Zajęcia z przedmiotu "Funkcjonowania osobiste i społeczne" przeważnie prowadzone są przez wychowawców oddziałów klasowych co skutkuje trudnością w ich skumulowaniu np. w jednym dniu dla realizacji bardziej złożonego programu w mieszkaniu treningowym.
6. Brak jest w szkołach specjalnych systemowych strategii przygotowania do samodzielnego życia w zakresie samodzielnego mieszkania.

7. Kształcenie przysposabiające do pracy prowadzone jest w dużym oderwaniu od rynku pracy i rzeczywistych warunków dostępnej dla absolwentów szkół specjalnych przestrzeni rynku pracy.
8. Zajęcia przysposabiające do pracy mają często charakter symulacyjny, ale w modelu zajęć szkolnych, a nie przygotowania do czynności pracy w firmach i instytucjach otwartego rynku pracy, co skutkuje ograniczonym zdobywaniem kompetencji miękkich niezbędnych do podejmowania pracy. (brak przyzwyczajania do długotrwałej, często monotonnej pracy, nadopiekuńczość i wyręczanie uczniów przez nauczycieli, czasem infantylne zadania niedostosowane do wieku/predyspozycji zawodowych uczniów).
9. W niewielkim stopniu prowadzi się praktyki wspomagane dla uczniów w firmach otwartego rynku pracy.
10. Szkoły nie mają zasobów do budowania relacji z podmiotami otwartego rynku pracy, jest to problem systemowy w głównej mierze niezależny od szkół, który skutkuje bardzo ograniczoną ofertą pracy dla absolwentów.
11. Przestrzeń szkoły jest często mało elastyczna, występują trudności w dostosowywaniu jej do potrzeb i możliwości uczniów z niepełnosprawnościami.
12. Szkoły nieustająco borykają się niedofinansowaniem.
13. Przerwy w roku szkolnym w Polsce rozplanowane są mało efektywnie, długie wakacje często skutkują regresem u uczniów, znów długie okresy pracy bez przerwy (np. tygodniowej przerwy od zajęć) skutkują przemęczeniem uczniów i nauczycieli.
14. Brak jest rozwiązań systemowych, które wskazywałby jednocześnie do jakiego rodzaju mieszkalnictwa powinna przygotowywać szkoła specjalna. Przeważnie po ukończeniu edukacji w szkolnej osoba z głębszą niepełnosprawnością pozostaje w domu rodzinnym, aż do momentu śmierci rodziców. System mieszkań chronionych i wspomaganych zorganizowany w Sosnowcu jest jednym z niewielu tego typu systemowych działań w obszarze mieszkalnictwa dla osób z niepełnosprawnością w Polsce, zwłaszcza w przestrzeni instytucji publicznych.

II. Wnioski dla opracowywania prototypu modelu organizacji kształcenia osób z niepełnosprawnością zwłaszcza w zakresie konstruowania mieszkania treningowego w strukturach szkoły.

1. Należy dołożyć starań aby w zasobach szkoły tworzyć przestrzeń mieszkania treningowego do nauki kompetencji z zakresu samodzielnego życia i mieszkania.
2. Tworzone mieszkanie treningowe powinno być możliwie elastyczne umożliwiając prowadzenie zajęć w grupach zróżnicowanych wiekowo na wszystkich etapach edukacyjnych.
3. Należy stworzyć kompleksową strategię pracy w ramach mieszkania treningowego skorelowaną z programem kształcenia, metodyką pracy, procesem diagnozy, oceniania i ewaluacji uwzględniającą formalne ramy funkcjonowania szkoły takie jak ramowy plan nauczania i wynikającej z niego przedmioty i liczby godzin poszczególnych zajęć na dany etapie edukacyjnym.
4. Konstruowane programy i dostosowana do nich metodyka powinna być tworzona w sposób spiralny pozwalający na stopniowe rozszerzanie kształconych umiejętności oraz systematyczne powtarzanie umiejętności już opanowanych.
5. Tworząc przestrzeń edukacyjną należy poszukiwać rozwiązań, które maksymalizują samodzielność i niezależność uczniów z poszanowaniem dla ich podmiotowości i autonomii.

PROJEKT EOS

IO2 – Organizacja przestrzeni kształcenia – model mieszkania treningowego

ET.3 - Tworzenie prototypów

I. Opis placówki

Nazwa placówki.

Zespół Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu w skład którego wchodzi:

- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 44 w Sosnowcu
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy

1. Ilość uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

Łącznie w Zespole Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu uczy się 167 uczniów z umiarkowaną, znaczną, głęboką niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi. 125 - uczniów realizuje naukę w Szkole podstawowej, 42 - w Szkole Przysposabiającej do Pracy. Ponadto w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka organizowane są zajęcia WWR dla 306 dzieci w wieku przedszkolnym.

2. Opis szkoły - Jak wygląda usamodzielnianie uczniów obecnie. Z uwzględnieniem różnych etapów edukacyjnych. (w ramach jakich przedmiotów jest prowadzone, w jakim wymiarze godzin)

Usamodzielnianie uczniów obejmuje wszystkie działania w zakresie edukacji szkolnej, pozaszkolnej - stanowi kluczową oś kształcenia w ZSS4 ujętą w ramach IPET - indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, dostosowanych do potrzeb i możliwości uczniów.

Usamodzielnianie uczniów w zakresie edukacji szkolnej	W zakresie działań dodatkowych:
Usamodzielnianie obejmuje działania w ramach przedmiotów znajdujących się w siatce godzin: funkcjonowanie osobiste i społeczne, kreatywność zgodnie	Współpraca z fundacją Instytut Twórczej Integracji : projekty w ramach usamodzielniania są prowadzone jako zlecone zadanie publiczne. Obecnie fundacja prowadzi

z przydziałem dla każdej z klas na określonym etapie edukacji. Zajęcia rewalidacyjne w wymiarze 10 godz / tyg na klasę w tym : hipo, dogo, felinoterapia- to przede wszystkim radzenie sobie w sytuacjach dnia codziennego oraz podczas pielęgnacji zwierząt	4 podobne mieszkania docelowe (projekt "Bezpieczna samodzielność) oraz jedno treningowe (projekt „Tacy sami, bez ściany między nami”) w którym osoby z niepełnosprawnością mogą "spróbować" jak to jest być samodzielnym przez okres 3 miesięcy. Po zakończeniu pobytu w mieszkaniu treningowym jest możliwość zamieszkania w mieszkaniu zintegrowanym, chronionym - jeżeli uczeń i rodzice są już na to gotowi na wspieraną samodzielność własnych dzieci. To sprawdzona metoda opieki i aktywizacji uczniów którzy wymagają szczególnej troski w zakresie samoobsługi, komunikacji, warunków bytowych i ewentualnych interwencji doraźnych. Zorganizowanie w środowisku otwartym, miejsca pobytu dla nich, poprawia w sposób znaczący efektywność oddziaływań usamodzielniających, rehabilitacyjnych, integracyjnych i aktywizujących. Funkcjonowanie ucznia w mieszkaniu zintegrowanym wpływa znacząco na proces jego rozwoju. Aktywność społeczna, poszerzona zostaje o poziom bezpośrednich interakcji w grupie, wzmacniając poziom motywacji oraz autopostrzegania.
--	---

	Współpraca z Fundacją ING Dzieciom - realizacja ponad 40 projektów wzmacniających kreatywność, aktywność, samodzielność uczniów we współpracy z wolontariuszami banku ING.
Ponadto szkoła pozyskuje środki na dodatkowe zajęcia dla uczniów np projekt „Mamy szansę, damy radę. Program rozwojowy uczniów niepełnosprawnych w ZSS Nr 4”. Dodatkowymi zajęciami zostało objętych 108 uczniów ZSS Nr 4 w tym 51 uczniów Szkoły Specjalnej Przysposabiającej do Pracy. W ramach realizacji projektu uczniowie SSPdP, uczęszczali na dodatkowe zajęcia dydaktyczno- rewalidacyjne: arteterapia (320 h), zajęcia terapeutyczne z pływania (192 h), hipoterapia (192 h) zajęcia plastyczno –ceramiczne (768 h), zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego (156 h). Wszystkie powyższe zajęcia uwzględniały usamodzielnianie bądź szeroko pojętą samoobsługę Cykliczne pikniki " Piękne spotkania", usamodzielnianie w zakresie radzenia sobie w szerokim otoczeniu społecznych. Rola gospodarza Ogrodu Polisensorycznego będącego w zarządzie trwałym ZSS4	Praktyki uczniowskie na otwartym rynku pracy: w pobliskich restauracjach, zakładach. Współpraca z S3 Sosnowiecką Spółdzielnią Socjalną - wdrażanie do uzawodowienia oraz usamodzielnienia. Sosnowiecka Spółdzielnia Socjalna S3- zapewnia pracę 3 naszym podopiecznym z głębszą niepełnosprawnością intelektualną, zajmuje się produkcją przedmiotów dekoracyjnych i użytkowych. Podejmowanie pracy na otwartym rynku pracy: w MacDonald, w firmach i zakładach na terenie Sosnowca i miast ościennych

Iceland

Liechtenstein

Norway grants

Cykliczna impreza szkolna "Magiczna Noc" to również okazja do samodzielności - godnego reprezentowania placówki, oprowadzania gości po budynku oraz Ogrodzie Polisensorycznym.	
---	--

II. Propozycja modelu organizacji mieszkania treningowego

1. Wyposażenie mieszkania.

Mieszkanie powinno składać się z 2 pokoi, jeden z nich może być może być połączony z kuchnią. Mieszkanie powinno być wyposażone w niezbędny sprzęt AGD- lodówka, płyta indukcyjna, pralka, zmywarka, żelazko, meble i wszystkie podstawowe artykuły gospodarstwa domowego pozwalające na realizację wszystkich głównych czynności związanych z treningiem umiejętności do samodzielnego mieszkania. Wyposażając mieszkanie, należy zadbać o dostępności przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością – przejazdu dla osób poruszających się na wózkach, stonowane kolory, pochwyt w szafkach na różnych wysokościach, oznakowanie z wykorzystaniem piktogramów. Dobrze aby wyposażając mieszkania zadbać o przestrzeń do gromadzenia/przechowywania materiałów wspomagających samodzielne funkcjonowanie uczniów np. instrukcje obsługi urządzeń AGD sporządzone w prostym i dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną języku. Już na etapie projektowania warto zadbać o jednolity i spójny sposób umieszczania oznaczeń i w/w instrukcji tak by był on jednakowy dla wszystkich obszarów mieszkania. Na ile to możliwe należy dołożyć starań aby mieszkanie treningowe przypominało proste mieszkanie w jakim absolwenci szkoły potencjalnie będą mogli zamieszkać po osiągnięciu gotowości do samodzielnego życia.

2. Powierzchnia mieszkania.

Powierzchnia :47-54 m²

Jeśli jest to możliwe, warto zaprojektować lub przebudować mieszkanie w taki sposób, by nie mnożyć niepotrzebnie pomieszczeń. Kosztem wielu małych pokoi, lepiej zaaranżować wnętrza duże i przestronne, w których możliwe będzie swobodne poruszanie się na wózku. Bardzo polecanym rozwiązaniem jest łączenie pomieszczeń. Przykładem może być kuchnia, salon i jadalnia. Wyburzając ściany, można stworzyć jedno, duże pomieszczenie dzienne, które będzie przestronne, wygodne i praktyczne. Kolejny przykład to odrębna toaleta i łazienka. Z perspektywy wygody osoby niepełnosprawnej, znacznie lepszym rozwiązaniem jest połączenie dwóch łazienek w jedną - większą.

3. Dostosowania mieszkania dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

Ogólne:

- Mieszkanie usytuowane na parterze lub z dostępem do windy.
- Rampy dla wózków,
- Progi i przejścia-

Jedną z trudniejszych do pokonania barier w domu osoby niepełnosprawnej jest próg oraz wąskie przejście. Dla poruszającego się na wózku konieczność przejazdu przez progi i manewrowanie w przejściach pomiędzy pomieszczeniami, jest bardzo dużym utrudnieniem. Aby przejścia były komfortowe, powinny mieć minimalną szerokość 90 cm. Najlepiej jednak kiedy będzie to 110 cm.

- Kolorystyka mieszkania:

Kolorystyka wnętrza mieszkania ma kluczowe znaczenie dla samopoczucia mieszkańców. Kolory nie tylko nadają klimat wnętrzu, ale również oddziałują na funkcjonowanie. Jasne beże i biele optycznie powiększają pomieszczenie, w którym są użyte – to najlepsza kolorystyka małego mieszkania. Beże i tak zwane „złamane biele” to kolory bardzo uniwersalne, dobrze harmonizują zarówno z meblami drewnianymi. Światło lamp sprawi, że beże wieczorami będą jeszcze bardziej ciepłe w odbiorze.

- Podłogi

Kolor rodzaj ma ogromne znaczenie - może albo ułatwić, albo utrudnić poruszanie się na wózku oraz osobom z zaburzeniami widzenia. Należy zrezygnować z wszelkich wykładzin, dywanów, chodników oraz innych elementów dekoracyjnych, które mogą blokować koła. Najwygodniejsza podłoga do swobodnego poruszania się na wózku to gładkie panele oraz parkiet. Jeśli chcesz postawić na płytki, niech będą to kafle antypoślizgowe, najlepiej o ryflowanej powierzchni.

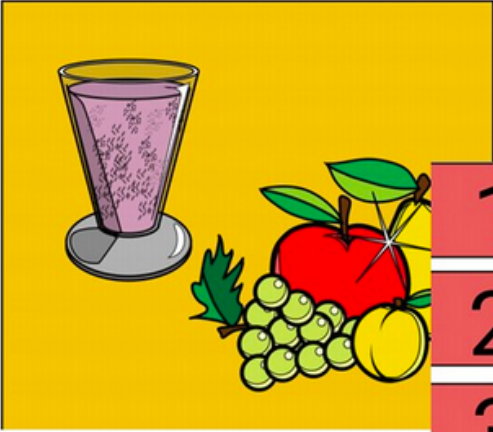
- Włączniki światła muszą być zamontowane nieco niżej niż zwykle.
- Mieszkanie powinno być oznakowane metodą komunikacji alternatywnej i wspomagającej stosowaną u danej osoby. Dlatego system komunikacji powinien być łatwy zarówno zamontowania, jak i zdemontowania.

Kuchnia:

Iceland Liechtenstein Norway grants

- dwie wysokości blatu,
- blat do pracy dla osób poruszających się na wózku,
- szafki kuchenne opisane obrazami/fotografiami (uczeń będzie wiedział, co zawierają, gdzie odłożyć sprzęt).
- książki- ciągi czynności- jak myć naczynia, jak wkładać naczynia do zmywarki, jak przygotować prosty posiłek

Owocowe Smoothie

1	weź produkty i blender
2	włóż truskawki do blendera
3	obierz banana
4	włóż banana do blendera
5	włóż jagody do blendera
6	do

Meble kuchenne wykonane się na wymiar, co daje niemal nieograniczone możliwości dostosowań. Można dostosować wysokość blatów oraz podział i sposób otwierania szafek kuchennych. W kuchni powinno znaleźć się miejsce robocze, z którego można będzie swobodnie skorzystać, będąc na wózku. Idealnie sprawdza się blat, który pod spodem nie ma szafki kuchennej, a zamiast niej znajduje się otwarta przestrzeń. Wózek wówczas mieści się pod spodem, a przygotowywanie posiłku jest znacznie łatwiejsze. Alternatywą dla tego rozwiązania jest blat wysuwany. Blat w kuchni osoby niepełnosprawnej powinien mieć wysokość około 80 cm.

Iceland

Liechtenstein

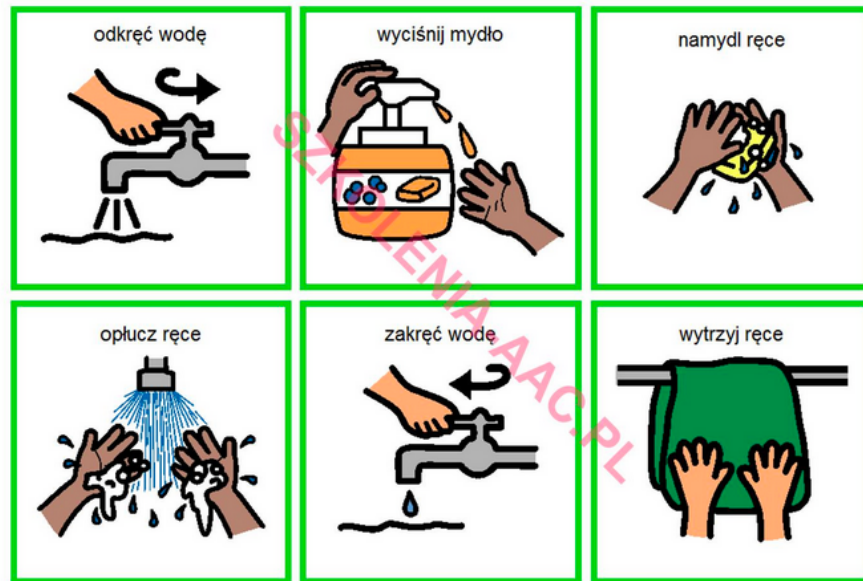
Norway grants

Kolejnym ważnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, są szafki. Górne szafki nie mają praktycznie żadnego zastosowania, dlatego można z nich zrezygnować, na rzecz dekoracyjnych półek. Szafki dolne spełnią najwięcej funkcji, dlatego warto zadbać o to, by były praktyczne. Najlepiej sprawdzają się szuflady, które ułatwiają organizację i zapewniają łatwy dostęp do znajdujących się w środku przedmiotów. Warto również zastosować szuflady typu cargo, które są dodatkowym ułatwieniem w organizacji kuchni.

Odpowiedni dobór sprzętów AGD. Szczególnie jeśli chodzi o lodówkę oraz kuchenkę. Lodówka powinna być niewysoka, a kuchenka najlepiej, jeśli zostanie zastąpiona płytą indukcyjną, która jest bezpieczniejsza. Istnieje możliwość zakupu płyty, w której garnki ustawia się szeregowo. Dzięki temu zyskuje się do nich łatwiejszy dostęp niż w przypadku tradycyjnych płyt i kuchenek. Wybierając zlew, szukaj takiego, który będzie niezbyt głęboki. Bardzo przydatna będzie również wyciągana wylewka.

Łazienka:

- ruchome lustro
- sedes na wysokości około pół metra nad podłogą-poręcze i uchwyty wokół toalety
- wisząca umywalka, by można było podjechać wózkiem
- prysznic bezkabinowy, wyposażony w uchwyty i poręcze
- na ścianach opisane ciągi czynności, np.:

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Iceland Liechtenstein Norway grants

mój plan

poniedziałek

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

teraz

szkół	siójes	wyćieczka	zhuq	
siójew	leqisz	sioksz	zsi	
powitanie	toaleta	śniadanie	zabawa	religia
zajęcia edukacyjne	komputer	obiad	myć zęby	plac zabaw
dom	koniec	basen	odpoczynek	spacer
logopeda	zajęcia specjalne	zajęcia plastyczne	zajęcia ruchowe	sklep

Iceland Liechtenstein Norway grants

4. Szkic mieszkania. Plan pomieszczeń.

5. Działania podejmowane w mieszkaniu.

Iceland Liechtenstein Norway grants

Jest to program przeznaczony dla osób, które wymagają opieki i pielęgnacji oraz są mało aktywne ze względu na swoją niepełnosprawność. Ponadto

1. Udział w treningach samodzielności i samoobsługi realizowanych przez zespół terapeutów:

- treningi higieny, toalety, przygotowywania posiłków, sprzątania.

Aktywizację społeczną poprzez aktywny udział w życiu społeczności oraz treningi:

- trening poruszania się komunikacją miejską oraz orientacji w terenie,
- trening organizacji czasu wolnego,
- wyjścia kulturalne/ święta.

6. Zajęcia edukacyjne w ramach, których będą odbywały się działania w mieszkaniu.

Uwzględniając etapy edukacyjne.

- terapię komunikacji – rozwija umiejętności interpersonalne poprzez zwiększenie umiejętności komunikacyjnych,
- orientację w przestrzeni-somatognozja, umiejscowienie przedmiotów w przestrzeni, określanie kierunków
- trening sprzątania
- trening higieniczny, promocja zdrowia oraz nauka zapobiegania powikłań w niepełnosprawności,
- trening
- trening umiejętności społecznych ukierunkowany na sferę relacji międzyludzkich, nawiązywanie przyjaźni, zawieranie związków
- zajęcia rekreacji ruchowej – usprawniają ciało i zwiększają samodzielność,
- trening rozwoju osobistego- poznanie i nazywanie emocji, poszanowanie emocji innych
- zajęcia zdrowego żywienia – zwiększają wiedzę na temat prawidłowego odżywiania oraz dbania o własne ciało,
- trening „Obywatel

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Zajęcia	1 etap edukacji	2 etap edukacji	3 etap edukacji
Komunikacja	x	x	x
Orientacja w przestrzeni	x	x	x
Czynności samoobsługowe	x	x	x
Czynności porządkowe	x	x	x
Zakupy		X	x
Gotowanie		x	X
TUS- relacje			X
Trening rozwoju osobistego		x	X
Promocja zdrowia			X
Obywatel			x

7. Schemat dnia pracy w mieszkaniu z podziałem na etapy edukacji.

1 etap edukacyjny- klasa korzysta z mieszkania podczas konkretnego treningu, np.

Przygotowanie posiłku

2 etap i 3 etap – jeden dzień treningowy

7.00 Schodzenie się mieszkańców

8.00 Przygotowywanie śniadania

9.00 Porządkowanie po posiłku

10.00 trening sprzątania (pranie, prasowanie itd.)

12.00 Przygotowywanie obiadu i porządkowanie

14.00 Trening spędzania wolnego czasu- relaksacja, gry

15:30 Samodzielność w terenie (zakupy)

17:00 Trening rozwoju osobistego-emocje

19.00 Przygotowywanie kolacji

20.00 Trening spędzania wolnego czasu (np.seans filmowy)

8. Uwagi do dalszej pracy.

Opracowana propozycja organizacji przestrzeni mieszkania treningowego oraz strategii realizacji zajęć jest wersja prototypową, która zostanie na miarę możliwości szkół współpracujących w projekcie wdrożona w fazie testowania. Zaproponowane rozwiązania zostaną poddane ewaluacji, na podstawie której powstaną rekomendacje do utworzenia finalnego modelu funkcjonowania mieszkania treningowego.

PROJEKT EOS

IO1 - Organizacja przestrzeni kształcenia

ET.4 - Testowanie rozwiązań - plan/harmonogram prac

PROJEKT EOS

IO1 - Organizacja przestrzeni kształcenia

ET.5 - Ewaluacja działań - plan i narzędzia ewaluacji.